

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen: Energi för framtiden — Förnybara energikällor (Grönbok för en gemenskapsstrategi)"

(97/C 206/09)

Den 26 november 1996 beslutade kommissionen i enlighet med EG-fördragets artikel 198 att inhämta Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande om ovannämnda meddelande.

Sektionen för energi, kärnkraft och forskning, som ansvarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 2 april 1997. Föredragande var Peter Morgan.

Vid sin 345:e plenarsession den 23-24 april 1997 (sammanträdet den 24 april 1997) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 40 röster för, 1 röst emot och 1 nedlagd röst.

1. Inledning

1.1. Ekonomiska och sociala kommittén välkomnar grönboken. I sitt yttrande om gemenskapens energipolitik⁽¹⁾ och i sitt yttrande om grönboken "För en energipolitik för Europeiska unionen"⁽²⁾ lade ESK fram sina synpunkter på den strategiska betydelsen av förnybar energi.

1.2. Grönboken är uppdelad i två delar:

- I de fem första kapitlen beskrivs i stora drag fördelarna med förnybara energikällor och framhålls de hinder som motverkar en större marknadsandel för förnybara energikällor.
- I det sjätte och sista kapitlet skisseras kommissionens strategi för att öka andel förnybar energi och ställs de strategiska frågor som ESK uppmanats att yttra sig över.

1.3. Detta yttrande är indelat i tre delar:

- I avsnitt 2 går vi kortfattat igenom kommissionens resonemang och anger vår uppfattning i huvudfrågorna.
- I avsnitt 3 ger vi våra svar på kommissionens strategiska frågor.
- I avsnitt 4 återfinns sammanfattning och slutsatser.

2. Kommissionsdokumentet

2.1. Bakgrund

2.1.1. Den nuvarande energisituationen i Europeiska unionen kräver att alla tillgängliga energikällor används

på ett effektivt sätt för att gemenskapens mål skall kunna uppnås. En välbalanserad bränslemix, i vilken alla berörda energikällor spelar sin rätta roll, är av avgörande betydelse som grund för en hållbar ekonomisk tillväxt. Förnybara energikällor utnyttjas för närvarande ojämnt och otillräckligt inom EU.

2.1.2. Förnybara energikällor är energiformer som inte kan uttömmas, vilket i synnerhet gäller vattenkraft, vind-, och solenergi (både termisk och fotoelektrisk), biomassa och geotermisk energi. Kommunalt och annat avfall klassificeras normalt också som förnybara energikällor, trots att de kan uttömmas. Förteckningen över förnybara energikällor omfattar dessutom ett antal tekniska lösningar som fortfarande befinner sig på experimentstadiet eller fortfarande måste bevisa sin ekonomiska bärkraft, såsom vågenergi, tidvattenenergi eller bergvärme.

2.1.3. Främjandet av förnybara energikällor har under lång tid varit ett centralt mål för gemenskapens energipolitik, en politik med följande tre mål: starkt konkurrenskraft, försörjningstrygghet och miljöskydd. Främjandet av förnybara energikällor ses, bland annan politik, som en viktig beståndsdel i strategin för att uppnå dessa mål.

2.1.4. En strategi för förnybara energikällor krävs av ett antal skäl:

2.1.4.1. Framför allt kommer förnybara energikällor inte att göra några större inbrytningar i gemenskapens totala energiförbrukning om inte mål sätts upp och en politisk stödstrategi införs.

2.1.4.2. En långsiktig stabil ram för utvecklingen av förnybara energikällor, vilken omfattar de politiska, juridiska, administrativa och ekonomiska aspekterna på förnybara energikällor, har högsta prioritet bland de ekonomiska aktörer som är inblandade i utvecklingen av förnybar energi.

(1) EGT nr C 393, 31.12.1994.

(2) EGT nr C 256, 2.10.1995.

2.1.4.3. Europa är i stor utsträckning världsledande när det gäller teknik för förnybar energi.

2.1.4.4. En stark konkurrenskraftig position på världsmarknaden kan endast upprätthållas och förstärkas med hjälp av en betydande och växande hemmamarknad. En tydligt definierad strategi kommer i detta avseende att bevara och stärka den position som innehas av Europeiska unionens industri.

2.1.4.5. En politik till stöd för förnybara energikällor kräver en palett av initiativ inom ett stort antal politiska områden, såsom jordbrukspolitik, utrikespolitik, forskning och teknisk utveckling (inklusive demonstration), skattepolitik, regional- och miljöpolitik.

2.1.5. Denna grönbok är det första större steget mot upprättandet av en sådan strategi för förnybara energikällor. Den innehåller den politiska tankegång som sammanhänger med förnybara energikällor och den markerar de områden inom vilka flera åtgärder skulle kunna vidtas.

2.2. *Den aktuella situationen: "De förnybara energikällornas potential inom Europeiska unionen är ojämnt och otillräckligt utnyttjad"*

2.2.1. Den outnyttjade tekniska potentialen är särskilt betydande för biomassa, inklusive energigrödor, vind- och solkraft.

2.2.2. De stora skillnaderna mellan medlemsstaterna kan till viss del förklaras av olika geografiska och klimatologiska villkor. Den industriella strukturen och den energipolitik som förts på det nationella planet spelar också en viktig roll. Som ett exempel på resultaten av positiva politiska stimulansåtgärder för förnybara energikällor kan nämnas att 70 % av den sammantagna installerade vindkraftskapaciteten inom EU finns i Tyskland och Danmark.

2.2.3. Storskalig vattenkraft dominerar den nuvarande sammansättningen av förnybar energi.

2.2.4. Biomassa omfattar biprodukter från skogs- och jordbruk, energigrödor och biobränsle. Skogsmaterial är för närvarande den mest använda beståndsdelen och omfattar särskilt flis (inklusive pellets). Det finns ännu ingen etablerad marknad för energigrödor. Biobränsle, huvudsakligen rapsolja och bio-etanol, har en liten marknad i vissa medlemsstater.

2.2.5. Vindkraft är i vissa medlemsstater den för tillfället snabbast växande energikällan för framställning av elektricitet.

2.2.6. Solvärmetekniken är nästan fullt utvecklad. Solvärme är kostnadseffektiv jämfört med elektrisk vattenuppvärmning, särskilt i de södra delarna av EU. Solcellstekniken är den mest ansedda förnybara energikällan, men kostnaden är fortfarande betydligt högre än för elektricitet som genereras med hjälp av konventionella bränslen.

2.2.7. Energi från avfall utgör en betydande energikälla. Ökad återanvändning och återvinning förväntas minska framtida avfallsvolymer.

2.2.8. Geotermisk energi ger inget ansenligt bidrag till produktionen av förnybar energi inom EU.

2.2.9. Tidvatten- och vågenergi har en avsevärd potential.

2.2.10. Många tekniker för förnybar energi kräver få eller inga ytterligare FoU-åtgärder för att bli konkurrenskraftiga. Nyckeln till ett starkare marknadsgenomslag är att komma förbi marknadshinder och problemet med imperfekta marknader. De främsta politiska stimulansåtgärderna bör vara sådana som marknadsanpassar dessa tekniker, vilka särskilt inbegriper passiv solkraft, biomassa, avfallsenergi, småskalig vattenkraft, landbaserade vindturbiner och konventionell geotermisk energi. Solceller, vindkraftverk till havs och energigrödor kräver ytterligare forskning, utveckling och demonstration (FUD), med särskild betoning på demonstrationsstadiet, medan mer grundläggande forskning krävs för tidvatten, våg- och geotermisk bergenergi.

2.3. *Prognos för marknadsandelen: "De förnybara energikällornas möjlighet att ge ett stort bidrag till EU:s energiförbrukning"*

2.3.1. Den senaste långsiktiga energiprognos som publicerats av kommissionen är Energi i Europa år 2020. I syfte att belysa de potentiella effekterna av specifika politiska initiativ inom området förnybara energikällor har kommissionen utgått från Teres II-studien, i vilken några olika scenarier skisseras.

2.3.2. Det sista scenario som skisseras i Teres II är politiken för bästa praxis, som har som förutsättning att den politik som har varit mest effektiv i att främja användandet av förnybara energikällor tillämpas inom hela EU. Denna politik omfattar i första hand följande:

— Statliga program med betoning på kommersialisering av tekniker för förnybar energi och på förbättrade system för lokal planering.

— Ökad FoU i syfte att sänka kostnaderna med 20 %.

— Ökad tillgång till mark för energigrödor med 25 % liksom garanterat stöd för att lägga 12 % av jordbruksmarken i träda fram till år 2000.

— Internalisering av de externa kostnaderna för konventionella bränslekretslopp.

2.3.3. Volymen av förnybar energi uppgår enligt de politiska antagandena inom scenariot "politik för bästa praxis" till 12,5 % av bruttokonsumtionen inom EU år 2010. Detta skall jämföras med 5 % år 1990 och 5,4 % år 1994. Mot bakgrund av att andelen storskalig vattenkraft inte har någon större tillväxtpotential, står det klart att denna "politik för bästa praxis" utgör en oerhörd utmaning.

2.3.4. Såvida inte specifika stimulansåtgärder vidtas, är det orealistiskt att förvänta sig att den stora potentialen för förnybar energi kommer att utnyttjas.

2.4. *Fördelarna med de förnybara energikällorna: "De förnybara energikällorna bidrar till att uppnå de energipolitiska målen om miljöskydd, sysselsättning och regional utveckling"*

2.4.1. Kommissionen anser att en ökad användning av förnybara energikällor, till följd av en omfattande strategi, kommer att ge ett antal fördelar för energisektorn och själva ekonomin:

2.4.2. Miljöskydd

2.4.2.1. Utvecklingen under senare år har visat vilka stora miljöproblem som direkt hänger samman med användningen av fossila bränslen, i synnerhet problem till följd av koldioxidutsläpp och klimatförändringar. Ökad användning av kärnkraft bidrar endast i begränsad utsträckning till en lösning av dessa problem, eftersom det inte är många medlemsstater som har valt kärnkraftsalternativet. Den nuvarande energisammansättningen är oförenlig med de långsiktiga kraven på en hållbar utveckling.

2.4.3. Försörjningstrygghet

2.4.3.1. Förnybara energikällor tar per definition aldrig slut och är inhemska. Vidare utnyttjande av denna potential kan förbättra försörjningstryggheten.

2.4.4. Konkurrenskraft

2.4.4.1. Det finns goda skäl att uppmuntra förnybara energikällor med hänsyn till det tredje målet i EU:s energipolitik, det vill säga att förbättra den europeiska industrins konkurrenskraft i allmänhet. I kommissio-

nens vitbok Tillväxt, konkurrenskraft, sysselsättning från 1993 hävdas att ren teknologi är en nyckel till framtida ekonomiskt välstånd och att det nuvarande allmänna beskattningssystemet inte leder till en optimal resursallokering. Med detta i åtanke, och med en internalisering av externa kostnader som framtidsperspektiv, kan förnybara energikällor komma att ge ett starkt bidrag till ett hållbart och konkurrenskraftigt europeiskt energisystem.

2.4.4.2. En annan viktig aspekt är den tillväxtpotential som den europeiska industrin har när det gäller förnybar energi. I ett globalt perspektiv har marknaden för förnybar energi en imponerande tillväxtpotential, i synnerhet i utvecklingsländerna, och har uppskattats till mer än 1 700 miljarder ecu fram till år 2020. Det är nödvändigt att EU:s industri expanderar på sina hemmamarknader för att kunna skapa en exportmarknad.

2.4.5. *Regional utveckling, social och ekonomisk sammanhållning samt sysselsättning*

2.4.5.1. Förnybara energikällor är lokala energiformer. Produktion av förnybar värme och kraft och installation av kraftverk för förnybar energi är i många fall oberoende av om det finns infrastruktur. Många mindre utvecklade regioner har god potential för förnybara energiresurser. Att främja förnybara energikällor är en viktig beståndsdel i regionalpolitiken.

2.4.5.2. Det finns möjligheter för skapande av arbetstillfällen och utveckling av små och medelstora företag.

2.4.5.3. Turism erbjuder goda möjligheter för ökad användning av förnybara energikällor. Regioner med turistindustri är i särskilt behov av välbevarad miljö. Ökad användning av förnybara energikällor kan allmänt utgöra ett intressant alternativ till konventionell energiproduktion i turistområden.

2.5. *Problem att lösa: Ett antal hinder för mer allmänt spridd användning av förnybar energi*

2.5.1. De förnybara energikällornas begränsade marknadsandelar kan till stor del skyllas på brist på politisk vilja att undanröja hindren för en mer allmänt spridd användning av förnybar energi:

2.5.2. Kostnadshinder

2.5.2.1. Ett viktigt hinder för större marknadsandelar för förnybara energikällor är kostnaderna för att utnyttja dessa energikällor. Om man på ett optimalt sätt skall kunna introducera förnybara energikällor kan det vara

nödvändigt att internalisera externa kostnader för icke-förnybara energikällor. Undersökningar visar att förnybara energikällor, även med nuvarande teknik, skulle ha en mycket större marknadsandel om exempelvis fossila bränslen hade priser som avspeglade de externa kostnaderna fullt ut, framför allt kostnaden för miljöskydd.

2.5.3. Tekniska och icke-tekniska hinder

2.5.3.1. Finansiärerna har en negativ inställning. Ett viktigt ekonomiskt hinder som är gemensamt för de flesta projekt inom förnybar energi är de långa amorteringsperioderna på nuvarande prisnivå. Utan tydliga signaler om förhållandena på lång sikt kan inte investerares och finansinstituts långsiktiga på projekten. Riskerna (både tekniska och marknadsrelaterade) överskattas därför ofta av finansinstitut, investerare, inköpare, konsumenter, osv.

2.5.3.2. Information om, medvetenhet om och erfarenhet av förnybar energi är inte jämnt fördelad över EU.

2.5.3.3. Statliga energiproduktionsbolag, särskilt monopol, har ofta en negativ inställning till förnybar energi.

2.5.3.4. I samband med inkoppling på centraliserade kraftledningsnät uppstår såväl tekniska som ekonomiska problem. Vissa nätanlutna förnybara energikällor, särskilt sol- och vindenergi, har problem med dygnsbundna och årstidsbundna variationer i produktionen.

2.5.3.5. På transportområdet kräver bibränsle en passande infrastruktur.

2.5.3.6. Tekniska krav på förnybara energikällor som inte är inkopplade på kraftledningsnätet skapar hinder. Byggnormer tar ofta inte hänsyn till de speciella krav som installationen av förnybara energisystem ställer. Kvalitetsstandarder för teknisk prestanda för konsumentprodukter, exempelvis soldrivna varmvattenberedare, kommer att bidra till att öka allmänhetens förtroende, vilket är nödvändigt för försäljning i stor skala. Bristen på teknisk harmonisering skapar allvarliga hinder för handel med teknik för förnybar energi.

2.5.3.7. Eftersom projekt för förnybar energi ofta förläggas till områden som ligger nära resurser där energiprojekt inte är vanliga, kan projekt möta motstånd från lokalbefolkningen som oroar sig för miljön.

2.6. ESK:s åsikter om kommissionens dokument

2.6.1. ESK ser positivt på grönboken och stöder kommissionens påstående att den aktuella totala energisammansättningen är oförenlig med de långsiktiga kraven på en hållbar utveckling. Samtidigt som ESK på det hela taget stöder kommissionens antagande vill vi framföra följande särskilda kommentarer:

2.6.2. Medan Europa i stor utsträckning är världsledande när det gäller teknik för förnybar energi ser man tecken på avsevärda investeringar och marknadsorienterad forskning i USA, Japan och Israel. Företag i USA riktar till stor del in sig på tredje världen. Vi samtycker till kommissionens förslag om att EU bör förbli världsledande när det gäller teknik för förnybar energi men vi tror inte att EU kan upprätthålla denna ställning utan ett sådant program som föreskrivs i grönboken. Det är här särskilt viktigt med program till stöd för export av förnybar energiteknik.

2.6.3. Trots att Teres II sträcker sig till år 2020 löper grönboken bara till år 2010. Vi inser att det är svårt att planera de ekonomiska utsikterna för förnybar energi, men det verkar ändå som om kommissionens åtgärdsprogram ändå måste ses mot bakgrund av ett längre tidsperspektiv. Med antagande om ett stort tillskott från förnybar energi vid mitten av 2000-talet kan de flesta av de åtgärder som föreslås i grönboken vara berättigade för att förbättra dessa tekniktypers genomslagskraft på kort sikt.

2.6.4. Förnybara energikällor bör underlätta en hållbar utveckling. Varje slag av energiproduktion eller energianvändning påverkar miljön. De effekter som olika slags förnybara energikällor har på miljön är mycket olika från fall till fall, både när det gäller beskaffenhet och omfattning. För att främja en hållbar utveckling måste man upprätta en särskild översikt för varje förnybar energiteknik. När man beräknar miljöeffekterna för varje förnybar energiteknik är det viktigt att beakta den totala växthuseffekten till följd av gasutsläpp i atmosfären. Först då kan man prioritera de förnybara energikällor vilkas ekologiska översikt är särskilt fördelaktig och som i enlighet med detta kan tillföra renare energi än fossila bränslen.

2.6.5. ESK anser att det kommer att bli svårt att internalisera de externa kostnaderna. En allmän ökning av energiskatten är inte nödvändig. De förnybara energikällornas ökade genomslagskraft behöver verkligen ett system som uppmuntrar till finansiering. I allmänhet anser vi att detta tillhör de nationella åtgärderna så länge som de inte stör den inre marknaden, men man måste beakta samarbetet inom unionen så att stabila och förutsebara marknadsvillkor skapas för energiprodukter och serviceföretag, investerare och kunder.

2.6.6. Kopplingar till centraliserade elkraftnät medför tekniska och ekonomiska problem.

2.6.6.1. För närvarande spelar dessa problem inte så stor roll eftersom den begränsade förekomsten av kraftledningsansluten energi från förnybara källor lätt faller inom den normala felmarginalen. Det skulle inte vara möjligt att ta emot höga varierande volymer med dagens planeringsförfaranden för kraftledningsnäten. Detta innebär att avancerad teknologi för lagring av elektricitet måste utvecklas och att man måste inrikta sig på användning av förnybar energi i fristående anläggningar. Avancerad lagringsteknik är viktig för utvecklingen av förnybara energikällor och vi förväntar oss att denna teknik får stöd genom den femte ramprogrammet.

2.6.6.2. I varma utvecklingsländer är vind- och solenergi redan ekonomiskt gångbara och kan användas oberoende av det kraftledningsnät som måste byggas för att elektricitet som producerats genom fossila bränslen skall kunna levereras. Av ovan nämnda anledningar dröjer det länge innan den kommersiellt förnybara energin blir ekonomiskt lönsam i utvecklingsländerna i de befintliga kraftledningsnäten. På kort till medellång sikt innebär detta att man också bör prioritera främjandet av marknaden för förnybar energi i utvecklingsländerna.

2.6.7. För att uppväga fokuseringen på utvecklingsländerna som föreslås under punkt 2.6.6.2 måste den mest effektiva åtgärden inom den utvecklade världen på kort till medellång sikt säkerligen vara att främja energieffektivitet. Praktiskt taget alla åtgärder för att öka energieffektiviteten är mer kostnadseffektiva än någon annan förnybar energikälla med avseende på den aktuella teknologin. Det krävs att vi riktar in oss på att styra efterfrågan samtidigt som vi söker efter nya energikällor. Budgetstöd för effektivitetsåtgärder bör vägas mot andra energiinvesteringar för att avspegla den relativa minskningen som är möjlig att uppnå på kort till medellång sikt när det gäller användning av fossila bränslen. Av den anledningen välkomnar vi betoningen på rationell energistyrning bland de föreslagna prioriteringarna i det femte ramprogrammet.

2.6.8. En annan anledning att driva på energisparandet är den tid som fortfarande krävs för att den förnybara energin skall bli lönsam. Även om kostnaderna för ett antal förnybara energikällor närmar sig kostnaderna för el som producerats genom fossila bränslen, måste energianvändningen bli mer effektiv för att den elektricitet som framställs genom fossila bränslen skall bli billigare. Prissänkningar på fossila bränslen uppnås genom teknik, nya bränslen (gas) och minskning av administrationskostnader som är ett resultat av konkurrensens införande bland elproducenterna. Detta kommer att leda till att man måste vara mycket uppmärksam när det gäller priserna på förnybar energi och följden kan bli att man inom det planerade forsknings- och utvecklingsprogrammet för att förbättra tekniken för förnybar energi kommer att ha fullt upp med att hålla jämna steg med förbättringarna när det gäller de fossila bränslenas effektivitet.

2.6.9. Grönboken inriktar sig inte tillräckligt på konsumenterna.

2.6.9.1. Särskilt när det gäller lokala och icke-kraftledningsanslutna energikällor är det en utmaning att göra allmänheten medveten om vad som är möjligt och att skapa allmänt förtroende för den förnybara energins tillförlitlighet och tillgänglighet. Att installera och driva privata solfångare på taken, bassänguppvärmare etc. bör vara lika enkelt som att installera ett kylskåp i hemmet. Prissättningen, finansieringen och det finansiella stödet måste vara förmånliga för att locka den första vågen av detaljstokunder. Marknaden kommer att växa av sig själv så snart individerna har börjat köpa varorna. Detta skulle kunna vara möjligt om programmen för förnybar energi var inriktade på privat- och affärskunder.

2.6.9.2. På samma sätt som man i ett antal EU-länder har inrättat energisparandebyråer för att främja energisparande bör man även vidta åtgärder för att främja efterfrågan på förnybar energi. Vi anser att informationskontor för förnybar energi skall inrättas för att informera allmänheten och de viktigaste mellanhänderna och yrkesgrupperna, till exempel rörmokare, elektriker, byggmästare och arkitekter som har en avgörande roll i detta sammanhang.

2.6.9.3. Ett annat sätt att skapa efterfrågan är genom program för offentlig upphandling.

2.6.10. En sista iakttagelse angående kommissionens dokument är att man inte erkänner skalproblemen inom den förnybara tekniken. När volymerna ökar, ökar problemen exponentiellt. Exempel på detta är effekterna

av variabla elvolymmer på ledningsnätet, effekterna av en intensiv odling av energigrödor på stora arealer och effekterna av vindkraftverk på miljön.

3. Kommissionens strategi

3.1. Strategins olika åtgärder

Kommissionens strategi omfattar fyra viktiga åtgärder:

3.1.1. Den första är en klar och ambitiös med ändå realistisk ökning av de förnybara energikällornas andel av gemenskapens energibalans.

3.1.2. Den andra är avsedd att stärka medlemsstaternas samarbete när det gäller förnybar energi.

3.1.3. Den tredje åtgärden innebär att gemenskapen skall förstärka den politik som rör utveckling av förnybara energikällor.

3.1.4. Strategins fjärde åtgärd är ett förslag om att stärka utvärdering och kontroll av framstegen för att uppnå målen.

3.2. Mål

3.2.1. Kommissionen anser att ett mål för de förnybara energikällornas bidrag skulle kunna vara ett bra politiskt styrmedel och ge riktlinjer för åtgärder. Nu uppstår dock frågan om ett nytt vägledande gemenskapsmål skall fastställas för år 2010, och i så fall på vilken nivå? Vissa medlemsstater har redan upprättat sina egna mål.

ESK anser att ett vägledande mål på EU-nivå skulle underlätta.

Många förnybara energikällor utgör dock ett alternativ för elproduktion, som är av begränsad betydelse för transportsektorn och de industriella processer som kräver mycket energi för upphettning. Det finns därför en övre gräns för vilka mål man kan fastställa.

Även om det är möjligt att härleda mål för medlemsstaterna skulle det vara meningslöst eftersom; a) medlemsstaterna inte skulle vara bundna av dem, b) de enskilda medlemsstaternas planer för förnybar energi skiljer sig för mycket åt.

Vi hävdar, enligt nedanstående, att man måste upprätta mål för tekniken för förnybar energi. Detta skulle vara betydelsefullt för: a) Framstegen inom de olika teknikområdena. b) EU- och gemenskapsstödet effektivitet. c) En tryggad försörjning. d) Den internationella konkurrensen. e) Mätningen av teknikexportens fram-

gångar. ESK delar kommissionen åsikt att "ett misslyckande med att öka andelen förnybara energikällor kommer att ha negativa effekter på andra energipolitiska mål, i synnerhet försörjningssäkerhet, ekonomisk och social sammanhållning och ekonomisk konkurrenskraft".

3.2.2. Kommissionen undersöker om man skall fastställa ett vägledande mål för de förnybara energikällornas andel av den interna bruttoenergiförbrukningen utöver det aktuella målet för år 2005, under förutsättning att ett ambitiöst men realistiskt mål för 2010 skulle stimulera politiken och dra till sig beslutsfattarnas uppmärksamhet. ESK anser att ett sådant mål vore lämpligt.

3.2.3. Kommissionen anser att det krävs en markant och aktiv politik för att uppnå mätbara resultat i denna avgörande fas av de förnybara energikällornas utveckling. En fördubbling av den förnybara energins andel till år 2010 skulle innebära att de förnybara energikällornas andel skulle uppgå till 12 % av den interna bruttoenergiförbrukningen vilket skulle vara en ambitiös men realistisk målsättning. Detta är ett minimikrav om bidraget från kärnkraften kommer att minska som väntat fram till år 2020.

3.2.3.1. Eftersom de förnybara energikällornas andel på 6 % inbegriper storskalig vattenkraft, vars utvecklingspotential inom EU är begränsad, skulle en fördubbling av den aktuella nivån på energiproduktionen från andra energikällor kräva betydande ökning när det gäller utnyttjande av andra förnybara energikällor.

3.2.3.2. Tabell 1 visar utvecklingen för olika typer av energiteknik vid Teres II-undersökningens "politik enligt bästa praxis". Tabellen visar det förväntade resultatet av ett scenario som grundar sig på "politik enligt bästa praxis" och på att de förnybara energikällorna uppgår till totalt 12,51 %.

3.2.3.3. I tabell 2 har man beräknat hur den aktuella politiken utvecklas till år 2010 och jämfört dessa värden med "politiken enligt bästa praxis". I linje med den aktuella politiken skall medlemsstaterna fortsätta sitt stöd till förnybara energikällor men man skall inte vidta några av de ytterligare åtgärder som planerats i grönboken. Av de två resultaten i tabell 2 framgår det att "politiken för bästa praxis" inte skulle innebära någon stor skillnad jämfört med etablerad teknik, till exempel storskalig vattenkraft. Den teknik som

markerats med (*) ser ut att bli framgångsrik vid den aktuella politiken men mer framgångsrik vid "politiken enligt bästa praxis". Den teknik som markerats med (**) verkar inte gå att genomföra vid den aktuella politiken utan det krävs "bästa praxis" för att denna teknik skall bli lönsam. Utfallet vid tillämpning av "bästa praxis" år 2020 visas också för att betona att viss teknik har ytterligare utvecklingspotential, särskilt vindkraft, fotoceller, tidvattenenergi, energiskog, termisk solenergi och biobränslen.

3.2.3.4. Den teknik som inte markerats med (*) eller (**) verkar att ha rimliga utvecklingsmöjligheter under den aktuella politiken. Även om dessa typer av energiteknik fortfarande kan förbättras verkar det lämpligt att koncentrera sig på de typer av teknik som kräver "politik enligt bästa praxis". Det är även värt att lägga märke till att olika typer av avfallsteknik — biogas från soptippar, kommunalt avfall, industriellt avfall, jordbruksavfall och skogsavfall — påverkas direkt av den befintliga miljölagstiftningen.

TABELL 1

"Politik för bästa praxis" — TERES II

År	1995		2005		2010	
	Elektricitet GWh	Värme ktoe	Elektricitet GWh	Värme ktoe	Elektricitet GWh	Värme ktoe
Vindkraft	4 169	0	58 549	0	82 366	0
Småskalig vattenkraft	34 314	0	49 703	0	60 701	0
Storskalig vattenkraft	273 577	0	278 426	0	280 540	0
Fotocellsenergi	49	0	7 091	0	12 213	0
Vägenergi	0	0	0	0	0	0
Tidvattenenergi	542	0	542	0	4 883	0
Geotermisk el	4 405	0	10 850	0	10 850	0
Biogas från soptippar	1 351	85	9 384	1 812	10 904	2 634
Kommunalt avfall	7 900	2 580	16 306	3 772	19 231	4 202
Industriellt avfall	12 249	7 693	18 185	14 510	19 432	18 535
Jordbruksavfall	133	245	452	2 460	500	3 371
Energiskog	772	546	28 342	20 270	42 939	25 666
Skogsavfall	2 753	20 829	3 736	26 214	4 387	27 986
Geotermisk värme	0	628	0	6 633	0	8 111
Termisk solenergi	0	287	1 095	3 356	3 504	5 089
Biobränslen	0	168	0	7 496	0	15 001
Förnybar energi totalt	342 214	33 062	482 662	86 522	552 451	110 396
energislåg	ktoe		ktoe		ktoe	
Primär energi via förnybar energiteknik	73 294		159 508		196 596	
Efterfrågan på primär energi	1 393 860		1 516 895		1 571 250	
Andel förnybar energi i %	5,26 %		10,52 %		12,51 %	

3.2.3.5. Det beror helt och hållet på framgångarna med innovativ teknik på nationell nivå om kommissionens förslag om att 12 % av energiförbrukningen skall komma från förnybara energikällor skall kunna uppnås till år 2010. Det är bättre att rikta in sig på olika typer av energiteknik än på enskilda länder. Av en händelse

är alla de identifierade viktiga teknikutvecklingarna i tabell 2 beroende av ett litet antal länder för att uppnå sina prognosticerade mål. Därför är det inte orimligt att identifiera de länder som år 2010 förväntas vara i ledande ställning när det gäller viktig energiteknik, vilket också görs i tabell 3.

3.2.3.6. Enligt ESK:s uppfattning kan ett tolvprocentigt mål verka utmanande men det går att uppnå om de olika tekniktypernas tillväxt stimuleras tillräckligt. Ytterligare granskning av tabell 3 visar att det finns utrymme för att öka några medlemsstaters åtaganden när de gäller ny teknik, till exempel Storbritannien när det gäller vindkraft och Grekland när det gäller termisk solenergi.

3.2.4. Utöver att undersöka målsättningarna för den förnybara energins totala genomslagskraft är kommis-

sionen intresserad av att fastställa delmål både för de enskilda förnybara energikällorna och de olika energisektorens andelar av energiförbrukningen, till exempel el- och värmeproduktion. Det bör i vilket fall som helst vara klart att varje eventuellt målförslag är målsättningar som man strävar efter och att de inte är juridiskt bindande.

ESK anser att det skulle vara värdefullt att fastställa delmål särskilt med tanke på de kommentarer som gjorts under punkt 3.2.3 ovan.

TABELL 2

Viktig teknik — TERES II

Energislag	Aktuell politik 2010		Bästa praxis 2010		Bästa praxis 2020	
	Elektricitet Energi GWh	Värme ktoe	Elektricitet Energi GWh	Värme ktoe	Elektricitet Energi GWh	Värme ktoe
Vindkraft**	28 861	0	82 366	0	106 363	0
Småskalig vattenkraft*	52 957	0	60 701	0	65 418	0
Storskalig vattenkraft	281 235	0	280 540	0	291 668	0
Fotocellsenergi**	274	0	12 213	0	32 058	0
Vågenergi	0	0	0	0	0	0
Tidvattenenergi**	542	0	4 883	0	12 183	0
Geokrumisk el	10 844	0	10 850	0	10 850	0
Biogas från soptippar	10 123	810	10 904	2 634	15 885	3 208
Kommunalt avfall	18 768	4 110	19 231	4 202	22 989	4 436
Industriellt avfall*	15 918	9 166	19 432	18 535	20 746	20 511
Jordbruksavfall	413	1 316	500	3 371	658	3 892
Energiskog**	4 837	7 419	42 939	25 666	52 556	27 202
Skogsavfall	3 111	24 703	4 387	27 986	6 014	28 445
Geotermisk värme*	0	- 1 919	0	8 111	0	8 633
Termisk solenergi**	0	586	3 504	5 089	10 950	7 417
Biobränslen**	0	1 750	0	15 001	0	22 497
Förnybar energi totalt	427 902	51 778	552 451	110 396	648 339	126 240
energislav	ktoe		ktoe		ktoe	
Primär energi via förnybar energiteknik	112 159		196 596		227 228	
Efterfrågan på primär energi	1 571 250		1 571 250		1 637 960	
Andel förnybar energi i %	7,14 %		12,51 %		13,87 %	

TABELL 3

Viktig teknik/Ledande länder — TERES II

Teknik	Mål år 2010		Ledande länder ⁽¹⁾	Målproduktion	
	GWh	ktoe		GWh	ktoe
Vindkraft	82 366	0	Tyskland	21 115	0
			Frankrike	18 918	0
			Italien	8 966	0
			Spanien	4 813	0
Fotocellenergi	12 213	0	Frankrike	3 568	0
			Tyskland	2 747	0
			Österrike	1 990	0
			Italien	1 709	0
Tidvattenenergi	4 883	0	Storbritannien	3 755	0
			Frankrike	1 128	0
Energiskog	42 939	25 666	Spanien	11 088	2 406
			Frankrike	10 285	3 341
			Tyskland	7 866	5 937
			Grekland	3 438	478
Teknisk solenergi	3 504	5 089	Spanien	1 807	2 511
			Italien	966	718
			Portugal	548	367
			Frankrike	0	739
Biobränslen	0	15 001	Frankrike	0	3 669
			Grekland	0	2 883
			Italien	0	2 157
			Storbritannien	0	2 022
			Spanien	0	1 603

(¹) Uppgifter saknas för Sverige.

3.3. Stärkt samarbete mellan medlemsstaterna

3.3.1. Kommissionen anser att det krävs ett fullständigt engagemang från medlemsstaterna på nationell, regional och lokal nivå för att uppnå en betydande ökning när det gäller den förnybara energins andel av energiförbrukningen. Man frågar sig dock vilka ramar som skall beaktas när det gäller att harmonisera de nationella initiativen.

3.3.2. Enligt ESK:s uppfattning behandlas denna fråga i "Förslag till rådets beslut om organisationen av samarbetet kring överenskomna energimål för gemenskapen". ESK har lagt fram ett särskilt yttrande om detta förslag där man ser positivt på kommissionens antagande.

3.3.3. ESK betonar att det är nödvändigt att länderna samarbetar sinsemellan. De största fördelarna kommer att vara att: a) En gemenskapsmarknad för varje energiteknik kommer att uppstå. b) Standarder och bestämmelser i medlemsstaterna och framtida medlemsstater kommer att harmoniseras. c) Gemensamma infrastrukturer, till exempel för nya bränslen och kraftkällor för vägtransport, kommer att upprättas.

3.4. Förstärkning av gemenskapspolitiken

3.4.1. Den inre marknaden

3.4.1.1. Att skapa en inre marknad för energi är en av gemenskapens viktigaste prioriteringar. Kommissionen har identifierat ett antal åtgärder som bör beaktas i detta sammanhang.

3.4.1.2. Poängsystem för förnybar energi

Man skulle kunna överväga idén om att en viss procent av medlemsstaternas elkraftbehov måste täckas av förnybara energikällor, och att detta krav skulle läggas på varje enskild elkraftdistributör med individuella åtaganden, som skulle kunna köpas och säljas genom ett poängsystem för förnybar energi.

ESK anser att detta förslag har sina förtjänster så länge som varje medlemsstat har rätt att anta denna idé på ett sätt som beaktar särskilda förhållanden och landets egna mål för förnybara energikällor.

3.4.1.3. Internalisering av kostnader och skatteharmonisering

3.4.1.3.1. Kommissionens anser att en skatteharmonisering kan spela en stor roll för att få den inre marknaden att fungera riktigt, och den har avgörande betydelse för ett snabbare införande av förnybara energikällor.

3.4.1.3.2. ESK:s uppfattning är att det inte är lämpligt att höja koldioxidskatterna på transportbränslen eftersom skattekomponenten i bränslepriserna redan är överväldigande stor. Faktum är att ju större skatteelementet blir i relation till råoljepriset, desto större blir risken att producentländerna blir benägna att höja priserna. Vi anser i stället att man skall inrikta sig på bränsleeffektivitet, alternativa kraftsystem och framtida transportstrategier.

3.4.1.3.3. Vad beträffar gas- och elkostnader för kraft, värme och belysning finns inget behov av att införa skatter på kol för att främja utvecklingen mot förnybara energikällor. ESK är positiv till att producenter och/eller konsumenter får skatteincitament för att främja ökad användning av förnybar energi. Vi anser att det skulle vara onödigt att höja skatterna på större delen av den producerade energin för att skapa utrymme för att skattemässigt gynna den lilla procentandelen energi från förnybara källor. Vår analys av de centrala teknologierna under punkt 3.2.3 ovan visar att de redovisade volymerna är av mindre betydelse för de tekniska metoder som kräver mest stöd. I linje med detta skulle skatteincitament eller annat stöd till dessa teknologier inte få någon egentlig effekt på marknaden som helhet. Även här gäller att kostnaden för sådana stimulansåtgärder skulle vara låg, och inte innebära kompenserande skatthöjningar på annat håll. Eftersom generella skatthöjningar på energi inte krävs skulle dessutom totalkostnaderna för samhällsekonomin kunna kontrolleras. De avgörande nya teknologierna (* och ** ovan) kommer inte att utgöra 12 % av all utnyttjad energi år 2010, utan snarare 2 eller 3 %.

3.4.1.3.4. ESK vill också notera att avregleringen av den inre energimarknaden medför att det inte längre går att dölja de verkliga kostnaderna för olika energikällor. De totala externa kostnaderna för kärnbränsle håller på att internaliseras i många länder eftersom man måste betala för avvecklingen. Konsekvenserna för de förnybara källorna av denna tendens är att kostnaderna för att stödja dem inte bör subventioneras via priset på andra bränslen, de bör i stället ges öppet redovisat stöd.

3.4.1.4. Statsstöd

På senare år har kommissionen behandlat ett allt större antal fall som berör statsstöd på området för förnybara energikällor. I konsekvens med vitboken "En energipolitik för Europeiska unionen" kommer kommissionen att överväga anpassningsåtgärder för förnybara källor och dessas bidrag till de energipolitiska målen när gällande riktlinjer skall revideras.

Enligt ESK:s uppfattning är statsstöd i olika former godtagbart så länge det främjar tillväxt av förnybar energi och inte leder till att själva marknaden för förnybar energi snedvrids. För närvarande kommer stöd till förnybara källor bara att ge upphov till en obetydlig snedvridning på den inre energimarknaden. Den kommer att bli liten, och bör tolereras till förmån för framsteg på det förnybara området. Kommittén vill framför allt att se incitament som främjar investeringar i förnybar energiteknik.

3.4.1.5. Standardisering

Standarder som gäller över hela EU för förnybara energikällor tjänar två syften: de kan göra det lättare att introducera ny teknik på den inre marknaden och öka tilltron till denna teknologi. Den senare aspekten har speciell betydelse på detta område. Standarder för förnybar energi håller på att utarbetas. ESK anser att standardiseringen snarast måste drivas på. Vi uppmanar kommissionen att aktivt söka samråd med näringslivet. Internationella standarder är särskilt viktiga för att utveckla exporten av förnybar energiteknik och Europeiska unionen måste här ta initiativet.

3.4.1.6. Konsumenternas efterfrågan

Kommissionen har räknat upp en rad åtgärder som kan ge de förnybara energikällorna den roll de förtjänar på den inre energimarknaden. I stort stöder ESK dessa åtgärder, som i huvudsak är producentinriktade. ESK anser att grönboken inte i tillräcklig utsträckning uppmärksammar konsumenterna. Vi rekommenderar att

medlemsstaterna antingen inrättar eller förstärker konsumentinformationsbyråer och gör det lättare för konsumenterna att investera i förnybar energi (se punkt 2.6.9 ovan).

Allmännyttan har en viktig roll både när det gäller att uppmuntra till rationell energianvändning och med avseende på att utveckla och införskaffa utrustning för förnybar energi. Offentlig upphandling kan också ge ett bidrag.

3.4.2. Ekonomiskt stöd till stimulansåtgärder för förnybar energi

3.4.2.1. I syfte att specifikt stödja förnybara energikällor antog rådet Altener-programmet 1993. En oberoende utvärdering drar slutsatsen att programmet har för låg resurstilldelning för att uppfylla gemenskapens målsättningar med utvecklingen av förnybar energi. I konsekvens med detta föreslår kommissionen att Altener II skall antas, som kan ge ytterligare stöd åt förnybara energikällor.

3.4.2.2. Förstärkta åtgärder under Altener II-programmet kan skapa en konkurrenskraftig marknad för den förnybara branschen och därigenom sänka kostnaderna och skapa sysselsättning där. Teres II-rapporten betonade behovet av ytterligare teknisk utveckling om den förnybara energin skall kunna tränga in på marknaden i rimlig utsträckning. Åtgärder på gemenskapsnivå skulle riktas mot vissa väl avgränsade områden som solceller på tak och fasader, soluppvärmning av idrotts-, turist- och sjukvårdsanläggningar, aktiv och passiv solarkitektur, framställning av metangas från biologiskt nedbrytbart avfall, fristående anläggningar osv. Gemenskapens stöd skulle hållas på lägsta möjliga nivå för att undvika snedvridning av marknaden, och man skulle ta hänsyn till de externa kostnader som bortfaller.

ESK kommer framöver att avge ett yttrande om Altener II-programmet, och detta yttrande kan förväntas uttala sitt stöd för programmet.

3.4.2.3. Det föreslås att förnybara projekt skall få större resurser genom Europeiska investeringsbanken (EIB), Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) och andra internationella finansinstitutioner.

Utöver detta förslag, som ESK stöder, finns följande möjligheter som kommissionen bör undersöka:

— Partnerskap mellan offentliga organ och privata intressen.

— Privat finansiering inom den offentliga upphandlingen.

Exportfinansieringsmöjligheter behöver också öppnas för förnybar utrustning och förnybara system som tillverkas i EU:s medlemsstater (se punkt 3.4.6 nedan).

3.4.3. Forskning, utveckling och demonstration

Joule-Thermie-programmet, som täcker både traditionell FoTU och demonstration på området för annan energi än kärnkraft, avser att anslå en betydande del av sin budget — 45 % — till att stödja åtgärder för utveckling och främjande av förnybara källor. ESK noterar att denna utfästelse har gjorts och efterlyser mer utrustning för förnybar energi som inte importerats utan tillverkats i medlemsstaterna.

3.4.3.1. Fair-programmet tyder på att utveckling av jordbruks- och skogsbruksbiomassa kan spela en roll för landsbygdsutvecklingen.

Med utgångspunkt i Altener I:s mål, 5 % marknadsandel för biobränslen på transportsektorn till år 2005, och grönbokens 12 %-mål kommer det sannolikt att krävas 15-20 miljoner hektar jordbruksmark för att producera energigrödor.

3.4.3.2. Det finns stora skillnader medlemsstaterna emellan med avseende på engagemanget till stöd för teknisk utveckling av förnybara energikällor. Som en del av strategin är det viktigt att ställa upp klara och tydliga målsättningar för det femte ramprogrammet.

3.4.3.2.1. I kommissionens meddelande "Utforma framtiden" ⁽¹⁾, som är en förelöpare för det femte ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling, är ett av de föreslagna prioriterade ämnena — under III.1.1 — att en konkurrenskraftig och långsiktigt hållbar tillväxt skall främjas. Här framförs bland annat följande förslag:

"Inom energisektorn borde prioritet ges åt utveckling och demonstration av säkra och godtagbara energisystem som motsvarar normer och miljöhänsyn samt är konkurrenskraftiga vad gäller produktionskostnad och totalekonomi. Forskning och rationell energihantering i vardagslivet skulle kunna beaktas, liksom även de olika befintliga alternativen för produktion och lagring av energi på medellång och lång sikt."

3.4.3.2.2. ESK anser att effektivt energiutnyttjande och förnybara energikällor måste prioriteras inom det

(1) KOM(96) 332 slutlig.

femte ramprogrammet. Det är viktigt att inrikta det på att ge förbrukarna incitament att använda energin effektivt och installera förnybara energisystem.

3.4.3.2.3. ESK tror inte att EU kan bli världsledande inom förnybara energiformer om inte en kraftfull stödpolitik utvecklas. Vi anser att ett EU-laboratorium (eller en byrå) för förnybar energi bör inrättas, i linje med USA:s motsvarighet och med EU:s miljöbyrå.

3.4.3.3. ESK räknar med att datatekniska tillämpningar och tjänster utvecklas parallellt med att de förnybara energisystemen utvecklas. Det skulle förvåna oss om det krävs separata FoTUD-projekt på området för informationssamhälle-tillämpningar, skilda från utvecklingen av förnybara energisystem och produktionsformer.

3.4.3.4. Kommissionen kommer att ta förnyad ställning till anslagen till forskning på olika energiområden, bland annat dagens resursuppdelning mellan kärnkraftsforskning och övrig forskning.

ESK menar att det skulle vara ett strategiskt fel att prioritera ned kärnenergiforskningen. Det ser för närvarande ut som om kärnkraften kommer att avvecklas när de befintliga anläggningarnas ekonomiska livslängd löper ut, eftersom de flesta länder inte har bundit sig för ersättningskapacitet. På lång sikt skall möjligheten således inte uteslutas att medlemsstaterna beslutar sig för fortsatt fredligt utnyttjande av kärnkraften eller att de i ett senare skede tar en ny generation kärnreaktorer i bruk. Av detta skäl måste man bibehålla forsknings- och utvecklingsverksamheten för förbättring av kärnkraftsteknikens säkerhet och effektivitet.

3.4.3.5. Kommissionen konstaterar att det krävs forskningsinsatser för utveckling av förnybara energisystem med mindre mogen teknik, men är övertygad om att nyckeln till större marknadsandelar ligger i marknadsföringsfasen. ESK anser att detta är en ytterst betydelsefull fråga. Kommissionen bör studera hur man kan främja "grön" konsumentefterfrågan på förnybar energi till överkomliga priser.

3.4.4. Regionalpolitik

3.4.4.1. Det råder ingen tvekan om att förnybara energikällor har stora ekonomiska och sociala utveck-

lingsmöjligheter i utkantsregioner och på öar. Detta gäller särskilt där det inte är ekonomiskt och tekniskt möjligt med anslutning till de nationella stamnäten. Framgångsrikt införande av förnybar energi kräver en regional utvecklingspolitik som innefattar förnybara energiprojekt samt tillgång till instanser som har kompetens att administrera verksamheten. Denna omfattar både uppbyggnad av lokal kraftproduktion och fjärdistribution och installation av utrustning lokalt. Allmännyttan är bäst rustad att ansvara för dessa uppgifter.

3.4.4.2. De mindre och medelstora företagen på utrustningssidan inom branschen för förnybar energi har samma problem som småföretag i andra teknikbaserade branscher. Grönboken har visat att nyckelteknologierna kommer att få svårt att slå igenom med nuvarande politik och att dessa företag behöver förhållanden som präglas av "bästa praxis" för att kunna utvecklas.

3.4.4.3. Generellt råder det ingen brist på riskkapital för högteknologiska företag, men investerarna måste få kännedom om att det finns en säkerställd marknad för alla förnybara energiformer. Regeringarna i medlemsstaterna måste klargöra sina avsikter för kretsen av investerare.

3.4.4.4. Det är mycket som återstår att göra för att skapa gynnsamma marknadsvillkor för de nya energiformerna, och därför är det viktigt att branschorganisationerna har tillräckligt med resurser och personal för att kunna delta i samhällsdebatten. De branscher som dessa sammanslutningar företräder är små och outvecklade, och det finns utrymme för offentligt stöd.

3.4.4.5. Eftersom turismen innebär säsongsmässig toppbelastning i avlägsna belägna regioner finns det avsevärda utvecklingsmöjligheter för förnybar energi. Utkantsregionernas villkor har redan diskuterats under punkt 3.4.4.1 ovan. Toppbelastningsaspekten erbjuder en klassisk möjlighet för allmännyttan att planera rationellt. I många turistcentra borde det vara möjligt att använda förnybar energi och därmed slippa bygga ut ny kapacitet för fossila bränslen. Exempel på förnybara energisystem som allmännyttan skulle behöva undersöka är både fjärrnätanslutna och fristående anläggningar.

3.4.5. Jord- och skogsbruk

3.4.5.1. På jord- och skogsbrukssektorerna utgör energiproduktion en betydande potential för biin-

komster till jordbrukare och för minskade koldioxidutsläpp. Det innebär också ökad sysselsättning på landsbygden.

3.4.5.2. Jordbrukssektorn kommer att bidra i avgörande mån till 12 %-målet. Odling av grödor som har direkt eller partiell energianvändning kommer att bli nödvändig för att uppfylla målsättningarna för förnybar energiproduktion och minskade koldioxidutsläpp. Specifika program för stimulans av energiproduktion på jordbruksmark kommer att påverka ekonomin i lands-

bygdsregioner inom EU på ett positivt sätt, och ge nya arbetstillfällen inom jordbruket, transportsektorn och branscher med anknytning till dessa.

3.4.5.3. ESK konstaterar att grödorna kan bestå av tre huvudkomponenter: livsmedel (stärkelse, protein och socker), foder (protein, fibrer) och komponenter som är oanvändbara som livsmedel och foder (halm). Vissa jordbruksprodukter används enbart som djurfoder, såsom gräs och fodermajs. Andra jordbruksprodukter används varken som livsmedel eller foder, till exempel bomull och hampa.

Allmän klassificering av grödor

Kategori	A	B	C
Komponent	1. livsmedel 2. djurfoder 3. ingendera	djurfoder	varken livsmedel eller foder

Livsmedelskomponenterna används som bibränslen för vägtransporter, dvs. A(1)-produkter. Det är i regel komponenterna A(3), varken livsmedel eller foder, som används i el/värme- och kraftanläggningar, fastän möjligheten finns att använda produkter av kategori C.

3.4.5.4. Det finns ingen strategi för produktion av energigrödor. Jordbrukarnas vilja att investera i energigrödor blir en funktion av a) det pris som de kan ta ut för livsmedel, b) ersättningen för träda och c) det pris som kan tas ut för energigrödor.

3.4.5.5. Med utgångspunkt i tabellen under 3.4.5.3 står det klart att strategiutvecklingen för jordbrukssektorn bör relateras till distinktionen mellan transportbränslen och el/värmeproduktion. Den senare bör vara fullt hanterbar. Det finns möjligheter till stadig tillväxt. På området för transportbränslen kommer det sannolikt att uppstå konflikt med livsmedels- och foderprioriteringar. Fluktuationer på livsmedels- och fodermarknaden till följd av svängningarna i världens jordbruksproduktion kan göra det extremt svårt att planera biobränsleproduktionen på längre sikt.

3.4.5.6. Det är ESK:s uppfattning att ett ytterst angeläget fält för FoTUD är energitillämpningar av livsmedels-, foder- och cellulosa-komponenter. Man bör utveckla en strategi som förenar framtidens energi-, livsmedels- och foderbehov och behovet att upprätthålla

största möjliga flexibilitet på jordbrukssektorn och de branscher som har anknytning till den.

3.4.5.7. Biobränslen bygger på livsmedels- och fodergrödor. För att en långsiktig planering skall bli möjlig kommer det att vara nödvändigt att avsätta jordbruksmark för detta ändamål och att skapa en lämplig finansieringsram. Skogsnäringen kommer att behöva inriktas på intensiva metoder för att målen med energiersättning skall kunna uppnås. Eventuellt kommer man att göra motstånd mot att historiska skogslandskap ställs om till energiskogsproduktion, och jordbruksmarken kommer redan att vara hårt ianspråktagen från två håll: livsmedelsproduktion och biobränslen.

3.4.5.8. Garanterat stöd för odling av energigrödor på arealer för livsmedelsproduktion (inom ramen för arealuttagsprogrammen) är enligt kommitténs uppfattning bara befogat i den mån lämpliga åtföljande åtgärder kan säkerställa att företag på längre sikt kan producera biomassa för energi utan subventioner.

3.4.6. En utrikespolitisk strategi

3.4.6.1. ESK anser att EU:s utrikespolitiska strategi har en viktig roll att spela, dels genom att uppmuntra utvecklingen av en inhemsk produktion av förnybar energi, dels genom att lindra den miljökris som energipolitiken i tredje världen annars förväntas orsaka så småningom. Därför menar ESK att kommissionen bör ge frågor som rör förnybar energi avsevärt högre prioritet i sina externa förhandlingar.

3.4.6.2. Eftersom vissa regioner i Central- och Östeuropa är välförsedda med förnybara energikällor, inser kommissionen att sådana energiformer kräver ökad uppmärksamhet i EU:s relationer med dessa länder. Förnybara energikällor kan också förstärka den regionala utvecklingen, särskilt i landsbygdsregioner.

ESK anser att kommissionen med tanke på EU:s utvidgning österut också bör inrikta sig speciellt på möjligheterna till rationell planering och ökad energiintensitet.

3.4.6.3. När riktlinjer utformas för samarbetet mellan EU-länder och övriga länder i Medelhavsområdet finns det anledning att bedöma i vilken mån förnybar energi kan bidra till att täcka Medelhavsområdets energibehov. För närvarande utnyttjas inte möjligheterna till fulla, särskilt inte när det gäller vindkraft och solenergi.

Det finns också behov av mer samordning, testning och PR för att bättre kunna utveckla potentialen för förnybara energikällor i Medelhavsländerna. En sådan marknadsföringskampanj skulle kunna samordnas av en byrå för förnybar energi inom EU (se punkt 3.4.3.3.2 ovan). Fördelarna med detta skulle vara att teknologiskt utbyte skulle främjas och nya affärsmöjligheter skulle utvecklas.

3.4.6.4. I utvecklingsländerna kan förnybar energi spela en nyckelroll genom att påskynda en hållbar ekonomisk utveckling. Förnybara energiformer lämpar sig väl för avlägsna områden i utvecklingsländer, som ofta inte är anslutna till allmänna energinät. I en del av dessa områden finns det förutsättningar för turism, och möjligheterna till "ekologisk" turism bör uppmuntras. Dessutom lämpar sig klimatförhållandena i många utvecklingsländer för förnybara energikällor, i synnerhet olika former av solenergi.

Dessa möjligheter är viktiga för den europeiska sektorn för förnybar energi. Europeiska unionens geografi sätter en gräns för affärsmöjligheterna på medlemsstaternas marknader för företag som sysslar med förnybara energiformer. För att dessa företag skall kunna blomstra är det av största vikt att kommissionen anstränger sig för att skapa kommersiella möjligheter i andra världsdelar. Exportbidrag är bara ett av flera tänkbara instrument för detta.

3.4.6.5. I framtiden kommer ökad energiförbrukning i utvecklingsländerna att vara en av huvudorsakerna till en försämring av de globala atmosfäriska förhållandena. Användningen av förnybara energiformer skulle kunna minska dessa skadliga effekter.

Förnybar energi utgör en enorm potential för ekonomiskt samarbete av intresse för både EU och andra länder. EU kan uppnå direkta och indirekta kommersiella

fordelar av detta, och länder i tredje världen kan dra nytta av en snabbare hållbar utveckling. Det kommer att bli nödvändigt med en väldefinierad och ambitiös strategi för förnybar energi, något som också kommer att göra det möjligt för EU att konkurrera framgångsrikt på den internationella marknaden.

3.4.6.6. Med tanke på de begränsade marknaderna inom EU för energikällor som kräver avancerad teknologi, är det av största vikt att utveckla marknader i andra delar av världen parallellt med den inre marknaden. Av denna anledning, och av tidigare nämnda skäl, bör satsningen på export av energiteknologi ha högsta prioritet inom handelspolitiken.

ESK anser att denna strategi bör vara ett huvudinslag i den vitbok som skall utarbetas efter remissperiodens slut.

3.5. Bedömning och övervakning

3.5.1. Kommissionen har för avsikt att förbättra den samordning och datainsamling som redan nu sker hos Europeiska gemenskapernas statistikkontor (Eurostat). Ett förslag är att kommissionen skall undersöka möjligheterna att skapa en databas för att registrera:

- Mer detaljerad grundläggande statistik över förnybar energi, inklusive de uppgifter som härrör från fältstudier och kvantitativ kontroll.
- Framsteg som gjorts i riktning mot en gemenskapsstrategi och gemensamma mål.
- Gemenskapsstöd till förnybara energiformer.
- Åtgärder som vidtagits på nationell nivå utöver den rapportering som gjorts till kommissionen i enlighet med reglerna för statligt stöd.
- Politiska strategier som påverkar förnybara energiformer.
- Framsteg när det gäller att öka andelen förnybar energi.

3.5.2. I och med att ESK stöder kommissionens förslag till inriktning och målsättningar, stöder man också dess förslag angående bedömning och övervakning.

4. Sammanfattning och slutsatser

4.1. Sammanfattning

4.1.1. Ekonomiska och sociala kommittén rekommenderar stöd till förnybara energiformer som ett sätt att säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling.

- 4.1.2. Program till stöd för exporten av förnybar energiteknik är mycket viktiga om Europa skall kunna behålla sin ledande position på området.
- 4.1.3. De flesta av de åtgärder som föreslås i grönboken kan motiveras för att förbättra de förnybara energiformernas genomslagskraft både på kort sikt och fram till mitten av nästa sekel.
- 4.1.4. En miljökonsekvensvärdering måste göras för varje förnybar energiteknik.
- 4.1.5. Det behövs ingen höjning av skatten på konventionella energikällor.
- 4.1.6. Ekonomiska stimulansåtgärder behövs för att påskynda spridningen av förnybara energiformer, med en samordning inom EU så att stabila och förutsebara marknadsvillkor skapas för företag som tillhandahåller energiprodukter och för serviceföretag, liksom för deras finansärer och kunder.
- 4.1.7. Uppmärksamhet bör också riktas mot de tekniska och sociala problem som uppstår när stora och varierande mängder förnybar energi ansluts till de centrala elnäten. Framför allt är det av avgörande betydelse att man utvecklar lagringsteknologier.
- 4.1.8. Marknaden för förnybara energiformer i utvecklingsländerna bör prioriteras.
- 4.1.9. På kort och medellång sikt bör det vara ett parallellt mål att främja energieffektiviteten, vilket borde vara en huvuduppgift för det femte ramprogrammet.
- 4.1.10. Det behövs ett program för forskning och utveckling som syftar till att förbättra effektiviteten och sänka priset på förnybar energiteknik, eftersom man förväntar sig att bränslepriserna kommer att fortsätta att sjunka till följd av tekniska framsteg, nya bränslen (gas) och minskade administrationskostnader i samband med avregleringen av energiutbudet.
- 4.1.11. Åtgärder bör vidtas för att stimulera konsumenternas efterfrågan på förnybara energiformer, exempelvis genom att inrätta informationskontor för förnybar energi som kan utbilda allmänheten och de viktigaste mellanleden, såsom rörmokare, elektriker, byggmästare och arkitekter.
- 4.1.12. Politiska strategier bör utgå ifrån att allmännyttiga tjänster spelar en viktig roll både när det gäller att uppmuntra en rationell energianvändning och att anskaffa förnybar energi.
- 4.1.13. Offentliga upphandlingsprogram bör användas för att främja efterfrågan på förnybar energi.
- 4.1.14. Ett vägledande EU-mål bör vara att förnybara energikällor svarar för cirka 12 % av den totala inhemska energiförbrukningen.
- 4.1.15. Vi förespråkar att delmål fastställs för de olika förnybara energiformerna.
- 4.1.16. Det krävs ett helhjärtat engagemang från medlemsstaternas sida på nationell, regional och lokal nivå, för att man skall kunna åstadkomma en betydande ökning av andelen förnybar energi.
- 4.1.17. Lån till förnybar energi: En viss procent av medlemsstaternas elektricitetsbehov skulle kunna täckas av förnybara energikällor, med överlåtbara mål för varje leverantör av elektricitet. Medlemsstaterna skulle ha rätt att anta detta förslag med beaktande av deras olika förutsättningar.
- 4.1.18. Internalisering av kostnader och harmonisering av beskattningen: Det skulle inte vara lämpligt att höja kolskatten på transportbränslen, eftersom en överväldigande del av bränslepriserna redan nu går till skatt, och skatter dessutom sorterar under subsidiaritetsprincipen. Tyngdpunkten bör ligga på bränsleeffektivitet, alternativa energisystem och framtida transportstrategier.
- 4.1.19. Skattemässiga incitament: ESK stöder skattemässiga incitament för producenter och konsumenter fram till dess att nyckelteknologierna har nått en tillräcklig nivå.
- 4.1.20. Statligt stöd: Bör inte leda till störningar på marknaden för förnybar energi, men accepteras i övrigt som nödvändigt.
- 4.1.21. Standardisering: Det är angeläget att komma vidare för att garantera kvalitet och tillförlitlighet. Kommissionen anmodas att ta initiativ till samråd med branschen.
- 4.1.22. Man måste främja fortsatta tekniska framsteg om förnybara energiformer skall slå igenom på marknaden.
- 4.1.23. Projekt för förnybar energi bör stödjas av Europeiska investeringsbanken (EIB), Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) och

andra internationella finansieringsorgan. Det finns möjligheter till offentlig-privata partnerskap, och till privat finansiering i offentlig anbudsförfaranden.

4.1.24. Det finns behov av exportstöd.

4.1.25. ESK noterar åtagandet att anslå 45 % av Joule-Thermie-programmets budget till att stödja förnybara energiformer. När det är möjligt bör man stödja EU-teknik.

4.1.26. Varje strategi måste formulera tydliga energimål för det femte ramprogrammet.

4.1.27. Ett EU-laboratorium för förnybar energi, i form av ett organ eller en "byrå" bör inrättas i linje med USA:s "National Renewable Energy Laboratory" och EU:s miljöbyrå.

4.1.28. ESK förväntar sig att tillämpningar och tjänster på informationsteknologiområdet utvecklas jämsides med tekniken för förnybar energi.

4.1.29. Det krävs regionala utvecklingsstrategier och vägledning från sakkunniga regionala "byråer" för att förnybara energikällor skall kunna införas med framgång.

4.1.30. Eftersom investerarna behöver känna till att det existerar en etablerad marknad för alla förnybara energiformer, måste de informeras om de avsikter som medlemsländernas regeringar har på medellång sikt.

4.1.31. Det finns möjligheter till offentligt stöd till branschorganisationer.

4.1.32. Man bör uppmuntra uppbyggnaden av en reservkapacitet med hjälp av förnybara energikällor för perioder av särskilt hög belastning inom turismen och i avlägsna områden.

4.1.33. Man bör också stimulera sådana program för energigrödor som kan ha positiva effekter på ekonomin i EU:s landsbygdsområden och skapa nya jobb inom jordbruk, transporter och närbesläktade sektorer.

4.1.34. Vid utformningen av strategier för jordbrukssektorn bör man ta hänsyn till skillnaden mellan transportbränslen och alstring av elektricitet/värme.

4.1.35. Ett angeläget område för forskning, utveckling och demonstration är energiutvinning från livsmedels-, foder- och cellulosa-komponenterna i jordbruksgrödor.

4.1.36. Kopplingarna till den gemensamma jordbrukspolitikerna bör undersökas, eftersom effekterna av en intensiv odling av energigrödor kommer att vara långtgående.

4.1.37. Kommissionen bör ge avsevärt högre prioritet till frågor som rör förnybar energi i sina utrikespolitiska förhandlingar, för att motverka den eventuella miljökris som den ökade efterfrågan på energi i tredje världen förväntas ge upphov till.

4.1.38. Utvecklingen av förnybara energikällor i Central- och Östeuropa kräver ökad uppmärksamhet i EU:s relationer med dessa länder som komplement till åtgärderna genom programmen Phare och Tacis.

4.1.39. EU bör satsa hårt på de möjligheter till rationell planering och högre energiintensitet som finns i Mellanöstern och Fjärran östern.

4.1.40. Riktlinjer bör utarbetas för samarbetet på området förnybar energi mellan EU-länder och andra länder i Medelhavsområdet som komplement till åtgärderna genom programmet Meda.

4.1.41. Exporten av förnybar energiteknik bör ha högsta prioritet i handelspolitiken.

4.1.42. ESK stöder kommissionens förslag om bedömning och övervakning av sektorn för förnybar energi.

4.1.43. Kommissionen måste erkänna att de inboende problemen hos många förnybara teknologier ökar exponentiellt med skalan.

4.2. Slutsatser

Det står klart att det i nuläget bara finns två icke-fossila bränslen som kan hjälpa EU:s medlemsstater att uppnå sina internationella skyldigheter i fråga om koldioxidutsläpp och en hållbar utveckling: kärnkraft och förnybara energitekniker. Eftersom kärnkraftens bidrag till energiproduktionen inom EU troligen kommer att minska under de två första decennierna av nästa århundrade är det viktigt att man gör framsteg på området förnybara energikällor. Det förefaller inte möjligt att de förnybara energikällorna skulle kunna ersätta kärnkraften under denna tidsperiod eftersom dessa teknologiers potential är begränsad och då det uppstår stora problem när användningen av dem ökar i stor skala. Allt som kan göras bör dock göras, både när det gäller energiförsörjningen i de nuvarande medlemsstaterna och eventuella

framtida medlemsstater, liksom för att utveckla exporten av förnybar energiteknik.

Kommissionens grönbok om förnybara energikällor har visat sig vara en värdefull grund för en nödvändig debatt. ESK gläder sig över att kunna bidra till denna

debatt och hoppas att kommitténs synpunkter kommer att beaktas i vitboken. Det står klart att den nuvarande politiken inte räcker till för att främja dessa viktiga energiformer. Vi hoppas att en variant av "framgångsrika metoder" skall definieras i grönboken och att detta i sin tur kommer att accepteras av medlemsstaterna.

Bryssel den 24 april 1997.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Tom JENKINS

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets direktiv om bekämpning av *Pseudomonas solanacearum* Smith" ⁽¹⁾

(97/C 206/10)

Den 14 februari 1997 beslutade rådet i enlighet med artiklarna 43 och 198 i EG-fördraget att rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovanstående förslag.

Sektionen för jordbruk och fiskeri, som fick i uppgift att bereda ärendet, antog sitt yttrande den 3 april 1997. Föredragande var Antoon Stokkers.

Vid sin 345:e plenarsession den 23-24 april 1997 (sammanträdet den 23 april 1997) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande utan motröster, 125 röster för och 5 nedlagda röster.

1. Inledning

1.1. Kommissionens förslag avser ett direktiv som anger vilka åtgärder som medlemsstaterna måste vidta för att bekämpa organismen *Pseudomonas solanacearum* Smith, den bakteriepatogen som orsakar mörk ringröta på potatis och bakteriologisk vissnesjuka på tomater. Syftet med direktivet är att lokalisera patogenen, förhindra förekomst och spridning av den samt att få kontroll över den för att utrota den.

1.2. Till helt nyligen var *Pseudomonas solanacearum* Smith känd för att orsaka sjukdomsproblem i områden med varmt klimat. På 90-talet har emellertid sjukdomshärdar i både sydliga och nordliga medlemsstater uppstått med följd att stora mängder potatis angripits av röta.

1.3. Kommissionsförslaget föreskriver insatser för att bekämpa denna farliga patogen på ett metodiskt och

likformigt sätt över hela gemenskapen. Åtgärderna innefattar officiella laboratorieundersökningar av förekomst av denna organism och regler för kontroll-, stickprovs- och testförfaranden. Undersökningarna skall inte bara utföras på potatis och tomater utan också på andra värdväxter, liksom på ytvatten för bevattning och besprutning samt flytande avfall från företag som hanterar potatis och tomater.

1.4. Förslaget baseras på artikel 43 i EG-fördraget.

2. Allmänna kommentarer

2.1. Den patogen som orsakar mörk ringröta på potatis och bakteriologisk vissnesjuka på tomater utgör ett påtagligt hot mot dessa grödor i gemenskapen. Skyddsåtgärder har föreskrivits i gällande direktiv 77/93/EEG för att förhindra att denna patogen tränge

(1) EGT nr C 124, 21.4.1997, s. 12.